

Технология за отглеждане на чесън

Автор(и): доц. д-р Цветанка Динчева, ИЗК "Марица" в Пловдив

Дата: 11.04.2024 Брой: 4/2024

Чесънът има по-ограничено стопанско значение от лука. Той се използва предимно за подправка.

Надземните части на растението понякога се употребяват за храна, особено докато те са крехки и млади.

Отглежда се за зрял и зелен чесън.

Най-добри предшественици са тези, които освобождават рано площта, торени са обилно с оборски тор и оставят площта чиста от плевели. Чесънът обикновено се включва в зеленчукови сеитбообращения след домати, пипер, патладжан, дини, краставици, градински фасул и др. В полско сеитбообращение най-подходящи предшественици са фии, пшеница и ечемик.

Производство на зрял чесън

Подготовка на почвата се извършва веднага след прибирането на предшественика за засаждане на зимен чесън и оран на дълбочина 15-18 см за засаждане на летен чесън. Преди засаждане се извършва култивиране или брануване на площта съобразно състоянието на почвата и заплевелеността ѝ.

При отглеждането на чесън за луковици най-добри резултати се получават, когато предшественикът е торен обилно с оборски тор. Остатъчното му действие, подсилено с минерални торове, е достатъчно да осигури получаване на високи добиви. Чесънът не понася торене с пресен оборски тор, както и едностранчиво азотно торене, защото се удължава вегетацията на растенията и се влошава качеството на луковиците. Преди дълбоката оран в зависимост от запасеността на почвата се извършва основно торене с около 15-20 кг/дка калиеви и фосфорни торове. Напролет площта се култивира на 10-12 см дълбочина. С това мероприятие се осигурява и 8-10 кг/дка азотен тор. Когато чесън се отглежда на слабо запасени почви, може да се подхрани с 15-20 кг/дка азотен тор, внесен при първите 1-2 окопавания. Подхранването на чесъна с азотни торове трябва да се извърши до края на април, когато е началото на буйния растеж на листата. Късното подхранване, след като започне нарастването на луковиците удължава вегетацията и забавя узряването на луковиците.

В страната се практикуват два основни срока за засаждане на чесън – през есента и рано през пролетта. За есенния срок на засаждане се използват сортове от зимен чесън, а за раннопролетния –

от летен чесън и по изключение от зимния. Причините за това са слабата съхраняемост на зимния чесън, който при обикновени условия на съхранение до пролетта прораства, а и голяма част от скилидите загиват. Най-подходящ срок за засаждане на зимния чесън е средата на октомври, на дълбочина 3-5 см. Летният чесън се засажда рано напролет, обикновено през втората половина на февруари - до началото на март. Едрината на скилидките влияе съществено върху добива. Най-високи добиви се получават при използване на най-едрите скилиди, които са във външния кръг на луковицата. Подготовката на посадъчния материал започва с отделянето на скилидите и сортирането им по големина непосредствено преди засаждането, като се подбират тези със средно тегло 2 г. Чесънът се засажда в пет-редова лента по схема 60+25+25+25+25/10 см. Дълбочината на засаждане е 4-6 см. При ръчно засаждане предварително се правят браздички, в които скилидите се нареждат на разстояние 8-10 см. Разстоянията между браздичките е 15-20 см. За засаждане от летния чесън са необходими 120-150 кг, а от зимния – 150-200 кг луковици.

Грижите през вегетацията се състоят в окопаване, поливане и подхранване. Първото окопаване се извършва рано през пролетта, когато растенията току-що са поникнали. Броят на окопаванията се определя от заплевеляването на почвата. През втората половина на май почвените обработки се прекратяват. Борбата с плевелната растителност може да се извежда и с употребата на хербициди. За получаване на висок добив от луковици чесън са достатъчни 4-5 поливки. В края на вегетацията, когато се наблюдава изсъхване на долните листа, се прекратява поливането.

Зимният чесън се прибира в края на юни, а летният - в края на юли. Закъсняване с прибирането не трябва да се допуска, тъй като се влошава качеството на луковиците и тяхната съхраняемост. Луковиците се изваждат и се просушават на полето до изсъхване на шийката, след което се прибират на проветриви места, като се слагат на пласт, дебел 10-12 см за доизсушаване. Съхраняват се в проветриви помещения подобно на лука. Добивът от зимния чесън е 800-1000 кг/дка, а от летния - 600-800 кг/дка.

Производство на зелен чесън

Подготовката на почвата се състои в предсеитбено наторяване с 3-4 т/дка полуразложен или разложен оборски тор и 30-40 кг/дка суперфосфат и изораване, с последващо култивиране.

Производството на зелен чесън е много сходно с производството на зелен лук от едър арпаджик. Като посадъчен материал се използват само сортове зимен чесън. Най-подходящ срок за засаждане на зелен чесън е средата на октомври, за да могат до настъпването на зимата, растенията да се вкоренят добре, което ги предпазва от измръзване през зимата. Засаждането се извършва ръчно в браздички, дълбоки 5-6 см при разстояние 20 см между редовете и 5-7 см между растенията в реда. В зависимост от едрината на скилидите са необходими 150-300 кг/дка посадъчен материал от зимния чесън.

Рано през пролетта, след като почвената повърхност просъхне, се извършва окопаване с подхранване с 15-20 кг/дка азотен тор. Необходимо е да се осигури поливане на растенията.

Прибирането на реколтата започва в началото на април. Изскубаните растения се почистват от кал и изсъхнали листа и се завързват на връзки по 5-10 броя. Получават се 6000-10 000 връзки/дка зелен чесън.

За борба с плевелната растителност при отглеждане на чесън могат да се използват следните

хербициди: АЖИЛ 100 ЕК (75-120 мл/дка срещу едногодишни житни плевели във фаза на плевелите 2-и-3-и лист и 150-200 мл/дка срещу многогодишни житни плевели при височина на плевелите 15-20 см;), внася се във фаза първи лист на чесъна; БАЗАГРАН 480 СЛ (200 мл/дка срещу едногодишни широколистни плевели), внася се във фаза 3-и-4-и лист на културата; ЗЕТРОЛА 100 ЕК 100 -150 мл/дка срещу балур, при височина на балура 10 -20 см при първи лист ясно видим лист на чесъна; ЛЕНТАГРАН ВП (200 г/дка) срещу едногодишни широколистни плевели; ЛЕОПАРД 5 ЕК (100 мл/дка) срещу едногодишни житни плевели и (200 мл/дка) срещу многогодишни житни плевели; ЛОНТРЕЛ 72 СГ (17 -21 г/дка) срещу широколистни плевели; ОРДАГО СК (300-500 мл/дка срещу едногодишни житни и широколистни плевели) внася се преди поникване или скоро след поникване; ПЕНДИНОВА/ АДМЕТО (400-600 мл/дка срещу едногодишни житни и широколистни плевели) внася се преди поникване на културата; ПЕНДИГАН 330 ЕК НОВ /АКТИВУС (0,4 л/дка) срещу едногодишни житни и широколистни плевели преди или след поникване; ПРОЛ АКВА (250 -300 мл/дка срещу едногодишни житни и широколистни плевели), внася се след засаждане на културата, преди появата на стъблото; РАУНДЪП ФЮЧЪР (100 -220 мл/дка) срещу едногодишни и многогодишни плевели; СТОМП® АКВА – (250-300 мл/дка срещу едногодишни житни и широколистни плевели), внася се след засаждане на културата, преди появата на стъблото; ФОКУС УЛТРА /СТРАТОС УЛТРА (200 мл/дка) срещу едногодишни житни плевели и самосевки (пшеница, ечемик) и многогодишни житни плевели, вкл. балур от коренища; ФУЗИЛАД ФОРТЕ 150 ЕК (80 -200 мл/дка) срещу едногодишни и многогодишни житни плевели; ФУЗИЛАД МАКС 125 ЕК (100 -250 мл/дка) срещу едногодишни и многогодишни житни плевели; ЧЕЛИНДЖ 600 СК (400 мл/ дка срещу едногодишни житни и широколистни плевели), внася се след сеитба преди поникване.